



## Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [MICHAL BOBEK]  
SECINĀJUMI,  
sniegti 2016. gada 24. novembrī<sup>1</sup>

**Lieta C-387/14**

**Esaprojekt Sp. z o.o.  
pret  
Województwo Łódzkie**

(Krajowa Izba Odwoławcza (Valsts Pārsūdzības padome, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Direktīva 2004/18/EK — Nediskriminācijas un pārskatāmības principi — Pretendenta papildus sniegtā informācija par piegādēm, kas nav minētas sākotnējā piedāvājumā — Iespēja apvienot divu juridisko personu pieredzi — Iespēja atsaukties uz pieredzi, kas gūta uzņēmumu grupas ietvaros — Iespēja apvienot pieredzi, kas gūta no vairākiem līgumiem — Nopietna informācijas sagrožšana

### I – Ievads

1. Šī lieta attiecas uz publisko iepirkumu sakarā ar datorsistēmu piegādēm slimnīcām Polijā. Sākotnēji šīs līguma slēgšanas tiesības tika piešķirtas sabiedrībai *Komputer Konsult Sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – “*KK*”). *Esaprojekt Sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – “*Esaprojekt*”), kura arī iesniedza piedāvājumu, apstrīdēja šo līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu valsts tiesā. Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana tika atcelta, jo pieredze, uz kuru atsaucās *KK*, nebija pietiekama. *KK* tika lūgta precizēt savu pieredzes sarakstu. Grozītajā sarakstā *KK* atsaucās uz jaunu, trešās personas pieredzi. *KK* no jauna tika piešķirtas tiesības slēgt līgumu. *Esaprojekt* no jauna tās pārsūdzēja, kā rezultātā šajā lietā tika iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu.

2. Valsts tiesa uzdod Tiesai virkni jautājumu, ar kuriem tā vēlas noskaidrot, pirmkārt, nosacījumus, saskaņā ar kuriem pretendenti var grozīt savu pieredzes sarakstu un atsaukties uz trešo personu pieredzi. Otrkārt, valsts tiesa lūdz izskaidrot nosacījumus, saskaņā ar kuriem pretendenta sniegtā informācija ir uzskatāma par “sagrozītu” saskaņā ar Direktīvas 2004/18/EK<sup>2</sup> 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu. Treškārt, valsts tiesa jautā, vai, lai izpildītu konkursa prasības, var atsaukties uz pieredzi, kura ir iegūta atsevišķu līgumu rezultātā, ja līgumslēdzēja iestāde nav tieši paredzējusi šādu iespēju.

<sup>1</sup> — Oriģinālvaloda – angļu.

<sup>2</sup> — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publisku] līgumu, piegādes valsts [publisku] līgumu un pakalpojumu valsts [publisku] līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.).

## II – Atbilstošās tiesību normas

### A – Savienības tiesības

3. Direktīvas 2004/18 (turpmāk tekstā – “Direktīva”) 2. pantā ir paredzēts pārskatāmības un nediskriminācijas princips attiecībā uz piedāvājumiem publiskiem būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumiem.

4. 44. panta 1. punktā ir noteikts, ka līguma slēgšanas tiesības piešķir, tostarp pamatojoties uz 48. pantā paredzētajiem profesionālās un tehniskās kompetences vai iespēju kritērijiem. 44. panta 2. punktā ir paredzēts, ka minimālajiem iespēju līmeņiem “jābūt attiecinātiem uz minētā līguma priekšmetu un samērojamiem ar to”.

5. Iedaļā “Kvalitatīvās atlases kritēriji” iekļautajā 45. panta 2. punkta g) apakšpunktā ir paredzēts, ka dalība konkursā var tikt atteikta komersantam, “kas ir vainīgs nopietnā tādas sniegtās informācijas sagrozīšanā, kas prasīta saskaņā ar šo iedaļu, vai nav sniedzis šādu informāciju”, kā arī vispārīgi attiecībā uz 45. panta 2. punktu, ka “šā punkta īstenošanas nosacījumus dalībvalstis paredz saskaņā ar katras konkrētās valsts tiesību aktiem un ievērojot Kopienu tiesības”.

6. 48. panta 2. punktā ir noteikti veidi, kādos var pierādīt pieredzi, tostarp a) apakšpunktā ir paredzēts veikto būvdarbu un galveno veikto piegāžu vai sniegto pakalpojumu uzskaitījums.

7. 48. panta 3. punktā ir paredzēts, ka komersants “attiecīgā gadījumā un konkrēta līguma vajadzībām var izmantot citu juridisko personu kompetenci neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību tiesiskais raksturs”. Šādos gadījumos komersantam ir jāpierāda, ka “viņa rīcībā būs līguma izpildei vajadzīgie resursi, piemēram, uzrādāt minēto juridisko personu apņemšanās rakstu par vajadzīgo resursu nodošanu komersanta rīcībā”.

8. 51. pantā “Papildu dokumentācija un informācija” ir noteikts, ka līgumslēdzēja iestāde “var uzaicināt komersantus papildināt vai precizēt sertifikātus un dokumentus, kas iesniegti saskaņā ar 45. līdz 50. pantu”.

### B – Valsts tiesības

9. *Ustawa Prawo zamówień publicznych* (Likums par publiskajiem iepirkumiem) (turpmāk tekstā – “*Ustawa PZP*”) 2. panta 13. punktā ir noteikts, ka jēdziens “publiski līgumi” ir “tādi atlīdzības līgumi, kas ir noslēgti starp līgumslēdzēju iestādi un komersantu un kuru priekšmets ir pakalpojumi, piegādes vai būvdarbi”.

10. *Ustawa PZP* 24. panta 2. punkta 3. apakšpunktā ir paredzēts, ka tiek izslēgti arī komersanti, kas “[..] ir snieguši nepatiesu informāciju, kura ietekmē vai var ietekmēt veiktās procedūras iznākumu [..]”.

11. *Ustawa PZP* 26. pantā ir paredzēts, ka līgumslēdzēja iestāde var lūgt pretendentes iesniegt trūkstošo informāciju, izlabot kļūdas vai precizēt paziņojumus vai dokumentus.

## III – Fakti, tiesvedība un uzdotie jautājumi

12. Šī lieta attiecas uz publiska iepirkuma procedūru par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu par datorsistēmu piegādi valsts slimnīcai Lodzas vojevodistē (Polija). Attiecīgā iepirkuma daļa attiecas uz integrētās slimnīcas sistēmas (*HIS*) iegādi un piegādi administratīvās (pelēkās) daļas, kā arī medicīnas (baltās) daļas apkalpošanai *Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika* (Vojevodistes neatkarīgā Nikolaja Kopernika vārdā nosauktā slimnīca).

13. Saskaņā ar specifikācijām uz tiesībām slēgt līgumu varēja pieteikties komersanti, kuri tostarp var pierādīt, ka tie ir izpildījuši vismaz divus līgumus, kas ietver (attiecībā uz katru no minētajiem iepirkumiem): integrētās slimnīcas sistēmas (HIS) piegādi, instalāciju, konfigurāciju un ieviešanu veselības aprūpes iestādes baltajā un pelēkā daļā ar 200 minimālo gultu vietu skaitu par bruto vērtību vismaz PLN 450 000,00 apmērā.

14. Lai pierādītu, ka ir izpildīts minētais nosacījums, komersantiem bija jāiesniedz paziņojums un veikto integrētās slimnīcas sistēmas (HIS) “galveno piegāžu” saraksts baltajā un pelēkā daļā.

15. Savā piedāvājumā KK norādīja divas pozīcijas attiecībā uz integrētās slimnīcas sistēmas (HIS) piegādēm baltajā un pelēkā daļā slimnīcām (i) Slupskā [*Slupsk*] (turpmāk tekstā – “piegāde Slupskā”) un (ii) Novi Sončā [*Nowy Sącz*] (turpmāk tekstā – “piegāde Novi Sončā”). Abas piegādes īstenoja sabiedrību konsorcijs *Konsultant IT Sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – “KIT”) un KK.

16. KK tika piešķirtas tiesības slēgt līgumu par integrētās slimnīcas sistēmas (HIS) iepirkšanu un piegādi. *Esaprojekt* apstrīdēja šo lēmumu, galvenokārt apgalvojot, ka KK norādītie līgumi neatbilst konkursa prasībām attiecībā uz integrētās slimnīcas sistēmas (HIS) pieredzi.

17. Sūdzība tika apmierināta. Līgumslēdzējai iestādei tika uzdots pieprasīt, lai saskaņā ar *Ustawa PZP* 26. panta 4. punktā paredzēto procedūru KK iesniegtu paskaidrojumus par to līgumu priekšmetu, kas norādīti apstiprinājumā par nosacījuma dalībai procedūrā attiecībā uz zināšanām un pieredzi izpildi.

18. Atbildot uz lūgumu sniegt paskaidrojumus, tā atklāja, ka piegāde Slupskā ir notikusi divās publiskā iepirkuma procedūrās un aptvērusi divus atsevišķus līgumus. Viens no šiem līgumiem neaptvēra balto daļu, savukārt otrs līgums neaptvēra pelēko daļu. Līgumslēdzēja iestāde noteica, ka piegāde Slupskā neatbilst iepriekš šo secinājumu 13. punktā minētajām specifikācijām, jo tā nav īstenojama kā viens “publiskais līgums”, kā tas ir noteikts *Ustawa PZP* 2. panta 13. punktā. Tai bija divi atsevišķi līgumi. Tādēļ līgumslēdzēja iestāde lūdza KK papildināt dokumentus, lai apliecinātu, ka tā ir izpildījusi konkursa prasības.

19. Papildinot dokumentus, KK iesniedza jaunu piegāžu sarakstu, šajā sarakstā, tāpat kā iepriekš, tika iekļauta piegāde Novi Sončā. Papildus tika norādītas divas jaunas piegādes, kuras abas īstenojusi trešā persona *Medinet Systemy Informatyczne Sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – “Medinet” un “Medinet piegādes”). KK iesniedza arī *Medinet* apņemšanos nodot tās rīcībā vajadzīgos resursus, lai izpildītu iepirkumu, un piedalīties tā izpildē kā padomdevējai un konsultantei.

20. Līgumslēdzēja iestāde apstiprināja KK iesniegto grozīto piedāvājumu. *Esaprojekt* vēlreiz to pārsūdzēja, sūdzību pret *Województwo Łódzkie* (turpmāk tekstā – “atbildētāja pamatlieta”) iesniedzot *Krajowa Izba Odwoławcza* (Valsts Pārsūdzības padome, Polija). Šādos apstākļos minētā tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“Pirmais jautājums:

Vai [Direktīvas 2004/18] 51. pants, skatīts kopā ar 2. pantā noteikto vienlīdzīgas un nediskriminējošas attieksmes pret komersantiem principu, kā arī pārskatāmības principu, atļauj komersantam dokumentu izskaidrošanas vai papildināšanas ietvaros norādīt citus izpildītus līgumus (tas ir, izpildītas piegādes), nekā tas bija norādījis piegāžu sarakstā, kas pievienots piedāvājumam, un, it īpaši, vai tas var norādīt uz citas juridiskās personas izpildītiem līgumiem, ja tas piedāvājumā nav norādījis, ka tā rīcībā ir tās [šīs juridiskās personas] resursi?

Otrais jautājums:

Vai Tiesas 2013. gada 10. oktobra sprieduma lietā *Manova* (C-336/12, EU:C:2013:647), no kura izriet, ka “vienlīdzīgas attieksmes princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka līgumslēdzēja iestāde pēc pieteikuma dalībai publiskā iepirkuma procedūrā iesniegšanas termiņa beigām prasa pretendentam iesniegt tā situāciju raksturojošus dokumentus, kā, piemēram, publicētu bilanci, kuras pastāvēšana pirms pieteikuma iesniegšanas termiņa beigām var tikt objektīvi pārbaudīta, ciktāl minētās procedūras dokumentos nav skaidri prasīts, ka ir jānosūta iztrūkstošie dokumenti vai informācija, citādi pieteikums netiks pieņemts izskatīšanai”, gaismā [Direktīvas 2004/18] 51. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dokumentu papildināšana ir iespējama tikai attiecībā uz dokumentiem, attiecībā uz kuriem var tikt objektīvi konstatēts, vai tie ir pastāvējuši pirms piedāvājumu vai pieteikumu dalībai procedūrā iesniegšanas termiņa beigām, vai arī, ka Tiesa ir noteikusi tikai vienu no iespējām un dokumentus ir iespējams papildināt arī citos gadījumos, piemēram, pievienojot dokumentus, kas nav pastāvējuši pirms šī termiņa, bet ar kuriem objektīvi var tikt pierādīta nosacījuma izpilde?

Trešais jautājums:

Ja atbildē uz otro jautājumu tiek noteikts, ka var tikt iesniegti arī citi dokumenti, nekā norādīts spriedumā lietā C-336/12 *Manova*, vai komersanta, apakšuzņēmēja vai citas juridiskās personas, uz kuru resursiem atsaucas komersants, iesniegtie dokumenti var tikt papildināti gadījumā, kad tie nav iesniegti reizē ar piedāvājumu?

Ceturtais jautājums:

Vai [Direktīvas 2004/18] 44. pantā, skatītā kopā ar tās 48. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kā arī ar tās 2. pantā noteikto vienlīdzīgas attieksmes pret komersantiem principu, ir atļauta šāda citu juridisko personu resursu izmantošana, kas minēta 48. panta 3. punktā, kad tiek apvienotas tādu divu juridisko personu zināšanas un pieredze, kam atsevišķi nav līgumslēdzējas iestādes prasīto zināšanu un pieredzes, gadījumā, kad šī pieredze nav dalāma (tas ir, komersantam pilnībā ir jāizpilda piedalīšanās procedūrā nosacījums), kā arī līguma izpilde nav dalāma (veido vienotu veselumu)?

Piektais jautājums:

Vai [Direktīvas 2004/18] 44. pantā, skatītā kopā ar 48. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kā arī ar 2. pantā norādīto vienlīdzīgas attieksmes pret komersantiem principu, ir atļauta šāda atsaukšanās uz komersantu grupas pieredzi, proti, ka komersants, kas izpilda līgumu komersantu grupas ietvaros, var atsaukties uz šīs grupas izpildītajiem līgumiem, neatkarīgi no tā, kāda bijusi tā līdzdalība šī līguma izpildē, vai arī var atsaukties tikai uz savu paša faktiski iegūto pieredzi, ko tas ieguvis, izpildot attiecīgo līguma daļu, kas tam tikusi piešķirta grupas ietvaros?

Sestais jautājums:

Vai [Direktīvas 2004/18] 45. panta 2. punkta g) apakšpunkts, kurā ir noteikts, ka no procedūras var tikt izslēgts komersants, kas vainojams nopietnā sniegtās informācijas sagrozīšanā vai nav sniedzis šādu informāciju, var tikt interpretēts tādējādi, ka no procedūras tiek izslēgts komersants, kas ir iesniedzis nepatiesu informāciju, kura ietekmējusi vai varēja ietekmēt procedūras rezultātu, pieņemot, ka sagrozīšanā ir vainojams tieši tas, ka līgumslēdzēja iestādei ir iesniegta informācija, kas neatbilst faktiskajai situācijai, bet kas ietekmē līgumslēdzējas iestādes lēmumu attiecībā uz komersanta izslēgšanu (un viņa piedāvājuma noraidīšanu), neatkarīgi no tā, vai komersants to ir darījis ar nodomu un mērķtiecīgi vai arī bez nodoma, aiz neuzmanības, aiz nolaidības vai vajadzīgās rūpības trūkuma? Vai par “vainojamu nopietnā sniegtās informācijas sagrozīšanā vai [...] šādas informācijas [nesniegšanā]” [*sic*] var tikt atzīts tikai komersants, kas ir sniedzis nepatiesu informāciju (neatbilstošu faktiskajiem apstākļiem), vai arī komersants, kas ir sniedzis patiesu informāciju, bet sniedzis to tā, ka līgumslēdzējai iestādei ir radusies pārlicība, ka komersants atbilst tās noteiktajām prasībām, lai gan tas tām neatbilst?

Septītais jautājums:

Vai [Direktīvas 2004/18] 44. pantā saistībā ar 48. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kā arī 2. pantā norādīto vienlīdzīgas attieksmes pret komersantiem principu ir ļauts komersantam atsaukties uz savu pieredzi tādējādi, ka komersants atsaucas tostarp uz diviem vai vairāk līgumiem kopumā kā uz vienu publisku līgumu, lai gan līgumslēdzēja iestāde ne paziņojumā par līgumu, ne iepirkuma procedūras specifikācijās nav norādījusi uz šādu iespēju?

21. Rakstveida apsvērumus iesniedza Polijas un Itālijas valdības, kā arī Komisija. Polijas valdība, Komisija un *Województwo Łódzkie*, atbildētāja pamatlietā, piedalījās 2016. gada 21. Septembra tiesas sēdē.

#### IV – Vērtējums

A – Par pirmo (kā arī par otro un trešo jautājumu)

22. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai, ņemot vērā Direktīvas 2. un 51. pantu, pēc piedāvājuma dalībai publiskā iepirkuma procedūrā iesniegšanas termiņa beigām pretendents var atsaukties uz trešās personas pieredzi, uz kuru tas nav atsaucies sākotnējā piedāvājumā.

23. Otrā un trešā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai, ievērojot spriedumu lietā *Manova*<sup>3</sup>, pretendents var iesniegt dokumentus, kas apliecina tā iespējas atsaukties uz trešās personas pieredzi pēc piedāvājumu dalībai procedūrā iesniegšanas termiņa beigām (šajā lietā – *Medinet* apņemšanās raksts).

24. Attiecībā uz pirmo jautājumu es uzskatu, ka nav iespējams papildus iesniegt šādus dokumentus tālāk izklāstīto iemeslu dēļ. Šī atbilde ietver arī rūpīgu liekā otrā un trešā jautājuma analīzi.

25. Direktīvas 51. pantā ir paredzēts, ka līgumslēdzēja iestāde var uzaicināt pretendētus “papildināt vai precizēt” viņu iesniegtos dokumentus. Šis formulējums “papildināt vai precizēt”, iespējams, ir samērā elastīgs. Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru<sup>4</sup> vienlīdzīgas attieksmes princips un pienākums nodrošināt pārskatāmību nepieļauj nekādas sarunas starp līgumslēdzēju iestādi un kādu no pretendentiem publiskā iepirkuma procedūras laikā. Tādēļ principā, ja līgumslēdzēja iestāde pretendenta piedāvājumu uzskata par neprecīzu vai neatbilstošu iepirkuma procedūras specifikācijās ietvertajām tehniskajām specifikācijām, tā nevar prasīt paskaidrojumus no pretendenta vai radīt iespaidu, ka tā varētu atļaut grozīt piedāvājumu<sup>5</sup>.

26. Tomēr ar Direktīvu “tiek pieļauts, ka ar piedāvājumu saistītie dati vietām var tikt laboti vai papildināti, cita starpā tāpēc, ka tie vienkārši acīmredzami ir jāprecizē, vai lai novērstu acīmredzamas pārrakstīšanās kļūdas”, ciktāl tie nav uzskatāmi par jaunu piedāvājumu<sup>6</sup>. No pretendentiem var tikt gaidīta pienācīga rūpība<sup>7</sup>, tomēr būtu jāizvairās no pārmērīga formālisma<sup>8</sup>. Tas ir jo īpaši svarīgi, ņemot vērā vajadzību nodrošināt, ka piedāvājumi paliek atvērti un konkurētspējīgi.

3 — Spriedums, 2013. gada 10. oktobris, *Manova* (C-336/12, EU:C:2013:647).

4 — Skat. spriedumus, 2012. gada 29. marts, *SAG ELV Slovensko* u.c. (C-599/10, EU:C:2012:191, 36. punkts); 2013. gada 10. oktobris, *Manova* (C-336/12, EU:C:2013:647, 31. punkts), un 2016. gada 7. aprīlis, *Partner Apelski Dariusz* (C-324/14, EU:C:2016:214, 62. punkts).

5 — Spriedums, 2012. gada 29. marts, *SAG ELV Slovensko* u.c. (C-599/10, EU:C:2012:191, 41. punkts).

6 — Skat. spriedumus, 2016. gada 7. aprīlis, *Partner Apelski Dariusz* (C-324/14, EU:C:2016:214, 63. un 64. punkts); 2012. gada 29. marts, *SAG ELV Slovensko* u.c. (C-599/10, EU:C:2012:191, 40. punkts), un 2013. gada 10. oktobris, *Manova* (C-336/12, EU:C:2013:647, 32.–36. punkts).

7 — Spriedums, 2012. gada 29. marts, *SAG ELV Slovensko* u.c. (C-599/10, EU:C:2012:191, 38. punkts).

8 — Spriedums, 2014. gada 6. novembris, *Cartiera dell'Adda* (C-42/13, EU:C:2014:2345, 45. punkts).

27. Tādēļ iespēja iesniegt papildu informāciju pēc piedāvājumu dalībai procedūrā iesniegšanas termiņa beigām ir uzskatāma par ārkārtēju, bet ne neesošu situāciju. Līdz ar to jautājums ir par to, kur tieši noteikt robežu.

28. Manuprāt, Tiesas pieeju, iespējams, vislabāk var raksturot šāda metafora: pretendenta informācija un dokumentācija, kas ir iesniegta pēc piedāvājumu dalībai procedūrā iesniegšanas termiņa beigām, ir momentuzņēmums. Līgumslēdzēja iestāde var ņemt vērā tikai to informāciju un dokumentāciju, kas jau ir ietverta šajā attēlā. Tas neliedz līgumslēdzēja iestādei aplūkot tuvāk tās attēla detaļas, kas ir mazliet neskaidras, un lūgt palielināt attēla izšķirtspēju, lai šo detaļu saskatītu skaidrāk. Tomēr pamata informācijai, lai arī zemā izšķirtspējā, jau bija jābūt ietvertai sākotnējā momentuzņēmumā.

29. Ievērojot šo loģiku, es uzskatu, ka pretendentam principā nevar tikt atļauts demonstrēt, ka viņš atbilst iepirkuma procedūras tehniskajām un profesionālajām prasībām, atsaucoties uz tādu trešo personu pieredzi, kas nav minētas līdz piedāvājumu dalībai procedūrā iesniegšanas termiņa beigām. Šādas informācijas vienkārši nebija sākotnējā attēlā.

30. Tādēļ šāda atsaukšanās uz trešo personu nav tikai precizējums vai formalitāte. Faktiski tā nozīmē, ka piedāvājums tiek būtiski grozīts. Tiek mainīta to juridisko personu identitāte, kas veic būvdarbus vai uz kuru pieredzi tiek norādīts, lai tos varētu veikt. Tie ir grozījumi pēc būtības, kas ietekmē iepirkumu procedūras galveno elementu<sup>9</sup>. Turklāt, kā to norādīja Komisija, šādas izmaiņas var nozīmēt, ka ir jāsniedz papildu apstiprinājumi līgumslēdzējai iestādei, un tās varētu ietekmēt to pretendentu loku, kas tiek uzaicināti iesniegt piedāvājumu.

31. Vispārīgāk runājot, šādu grozījumu pieļaušana noteikti var ietekmēt konkurences norisi. Pretendentam lēmums atsaukties uz sava paša vai trešās personas pieredzi ir jāpieņem konkrētā brīdī, pamatojoties uz informāciju, kas ir tā rīcībā tajā brīdī. Otrās iespējas pieņemt šo komerclēmmumu piešķiršana pretendentam pēc tam, kad jau ir pagājis laiks, noteikti varētu tam sniegt priekšrocības, kas būtu pretrunā nosacījumam par vienlīdzīgu attieksmi. Piemēram, tas, ka pretendentam ir zināms konkursa konkurentu skaits vai identitāte vai kritums tirgū, varētu sekmēt to, ka viņš piesaista partneri ar lielāku pieredzi, lai palielinātu savas iespējas tikt izraudzītam<sup>10</sup>.

32. Papildu pierādījums šim secinājumam pēc analogijas ir rodams lietās, kas ietver konsorciju, kuri ir iesnieguši piedāvājumu, sastāva maiņu pēc piedāvājumu dalībai procedūrā iesniegšanas termiņa beigām. Nesen lietā *Højgaard* divu sabiedrību konsorcijs tika izvēlēts priekš atlasē un iesniedza piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, tomēr vēlāk, pirms vēl tika piešķirtas tiesības noslēgt līgumu, tas netika apstiprināts. Viena no sabiedrībām, *Aarsleff*, centās aizstāt konsorciju kā pretendentu, kas izraudzīts publiskā iepirkuma procedūras priekš atlasē. Šīs izmaiņas tika apstiprinātas, un *Aarsleff* tika piešķirtas tiesības slēgt līgumu. Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana tika apstrīdēta valsts tiesā, un Tiesai tika uzdots prejudiciāls jautājums par konsorcija sastāva maiņas atbilstību vienlīdzīgas attieksmes principam.

33. Spriedumā Tiesa noteica, ka noteikumi par konsorcija sastāva maiņu iepirkuma procedūras laikā parasti ir dalībvalsts kompetences jautājums<sup>11</sup>. Tomēr, lai nodrošinātu vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu, *Aarsleff* būtu jāizpilda priekš atlasē procedūras kritēriji, pamatojoties uz savu veikumu<sup>12</sup>.

9 — Pēc analogijas skat. spriedumu, 2014. gada 6. novembris, *Cartiera dell'Adda* (C-42/13, EU:C:2014:2345, 45. punkts), kurā tika uzskatīts, ka izmaiņas attiecībā uz tās personas identitāti, kura tika nozīmēta kā tehniskais direktors, ir vairāk nekā tikai formālas un kā tādas ir pietiekams pamats izslēgt pretendentu.

10 — Pēc analogijas skat. ģenerālvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *MT Højgaard* un *Züblin* (C-396/14, EU:C:2015:774, 80. un nākamie punkti).

11 — Spriedums, 2016. gada 24. maijs, *MT Højgaard* un *Züblin* (C-396/14, EU:C:2016:347, 35. punkts).

12 — Skat. arī spriedumu, 2003. gada 23. janvāris, *Makedoniko Metro* un *Michaniki* (C-57/01, EU:C:2003:47). Šajā lietā konsorcijs, kas iesniedza piedāvājumu, vēlējās *palielināt* savu dalībnieku skaitu pēc piedāvājumu iesniegšanas. Saskaņā ar valsts tiesībām formāli tas bija aizliegts. Tiesa secināja, ka šāds aizliegums ir saderīgs ar Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvu 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts [publiskā iepirkuma] pakalpojumu līgumu piešķiršanai (OV 1992, L 209, 1.–24. lpp.) (Direktīvas 2004/18 priekštece).

34. Tāpat arī gadījumā, ja līgumslēdzēja iestāde lūdz pretendentu dzēst no tā pieredzes saraksta datus, tas, protams, var turpināt atsaukties uz atlikušajiem datiem. Tomēr tas nevar sarakstu papildināt ar jaunu trešās personas pieredzi<sup>13</sup>.

35. Tādēļ uz valsts tiesas pirmo jautājumu ierosinu atbildēt tādējādi, ka komersants nevar atsaukties uz trešās personas pieredzi, minot to pirmo reizi tikai pēc piedāvājumu dalībai procedūrā iesniegšanas termiņa beigām. Ņemot vērā šo atbildi, valsts tiesas otrais un trešais jautājums (attiecībā uz nosacījumiem, saskaņā ar kuriem pierādījumi par šādas trešās personas pieredzi var tikt iesniegti) lielā mērā atkrīt. Proti, ja komersants vispār nevar atsaukties uz trešo personu, tam nav nozīmes iesniegt šīs trešās personas apņemšanās rakstu vai pierādījumus par trešās personas pieredzi.

36. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu uz valsts tiesas pirmajiem trim jautājumiem atbildēt šādi:

Direktīvas 2004/18 51. pantā, skatītā kopā ar 2. pantā noteikto vienlīdzīgas un nediskriminējošas attieksmes pret komersantiem principu, kā arī pārskatāmības principu, nav atļauts komersantam dokumentu izskaidrošanas vai papildināšanas ietvaros norādīt uz trešās personas izpildītiem līgumiem, uz kuriem tas nav atsaucies piegāžu sarakstā, kas pievienots piedāvājumam, vai iesniegt šādas trešās personas apņemšanās rakstu nodot savus resursus pretendenta rīcībā.

#### B – Par ceturto jautājumu

37. Ceturtais jautājums attiecas uz apstākli, ka pamatlietā iepirkuma procedūras specifikācijās ir paredzēts, ka pretendentiem ir jābūt īstenojušiem “vismaz divus līgumus”, kas aptver balto un pelēko daļu, kā tas iepriekš ir minēts šo secinājumu 13. punktā. Pēc līgumslēdzēju iestāžu lūguma iesniegt precizējumus *KK* iekļāva sarakstā divas *Medinet* piegādes un piegādi Novi Sončā.

38. Šajos apstākļos valsts tiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai atsaukšanās uz pieredzi, kas iziet no *Medinet* piegādēm un piegādes Novi Sončā, lai tiktu izpildīts nosacījums “par vismaz diviem līgumiem”, ir atbilstoša Direktīvas 44. pantam un 48. panta 2. punkta a) apakšpunktam, kā arī tās 2. pantā paredzētajam vienlīdzīgas attieksmes principam.

39. No Direktīvas teksta skaidri izriet, ka publiskā iepirkuma jomā komersanti principā var atsaukties uz citu juridisko personu kompetenci<sup>14</sup>. Šis vispārējais princips atbilst arī mērķim atvērt publiskā iepirkuma jomu konkurencei<sup>15</sup>, un Tiesa ir to vairākkārtīgi apstiprinājusi<sup>16</sup>. Tādēļ kompetences, uz kurām pamatojas komersants, var būt “sadrumstalotas” vai “sašķeltas” starp dažādiem dalībniekiem, protams, ar nosacījumu, ka praktiski komersanta rīcībā būs vajadzīgie šo citu juridisko personu resursi<sup>17</sup>.

13 — Lai arī šis jautājums nav jārisina šajā lietā, es neizslēdzu iespēju, ka pretendents varētu tikt atļauts atsaukties uz citu savu pieredzi.

14 — Piemēram, skat. Direktīvas 4. panta 2. punktu (atsaukšanās uz konsorcijiem), 25. pantu (apakšuzņēmuma līgumi) un 48. panta 3. punktu (atsaukšanās uz trešām personām).

15 — Skat. spriedumu, 2013. gada 10. oktobris, *Swm Costruzioni 2* un *Mannochei Luigino* (C-94/12, EU:C:2013:646, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

16 — Piemēram, skat. spriedumus, 2013. gada 10. oktobris, *Swm Costruzioni 2* un *Mannochei Luigino* (C-94/12, EU:C:2013:646, 30.–32. punkts); 1999. gada 2. decembris, *Holst Italia* (C-176/98, EU:C:1999:593, 26. un 27. punkts), un 2004. gada 18. marts, *Siemens and ARGE Telekom* (C-314/01, EU:C:2004:159, 43. punkts).

17 — Direktīvas 48. panta 3. punkts.

40. Tomēr, lai nodrošinātu “minimālās kompetences prasības” vai “minimālos iespēju līmeņus”<sup>18</sup>, izņēmuma kārtā var tikt ierobežotas iespējas atsaukties uz trešām personām. Tas tā ir attiecībā uz “būvdarbiem, kuriem piemīt īpatnības, kuras prasa noteiktas iespējas, ko nevar iegūt, apkopojot mazākas vairāku komersantu iespējas”. Šādām prasībām jābūt “saistītām un samērīgām ar attiecīgā līguma priekšmetu”<sup>19</sup>.

41. Šajā lietā iepirkuma procedūras specifikācijās ir paredzēta prasība par “vismaz divu līgumu” izpildi konkrētā jomā (*HIS*). No iepriekš apspriestajiem aspektiem izriet, ka šī prasība var tikt noteikta kā minimālais līmenis un tā neietver atsaukšanos uz trešām personām, ar nosacījumu, ka tā ir “saistīta un samērīga ar attiecīgā līguma priekšmetu”.

42. Tas, vai tas tā ir vai nav šajā lietā, ir faktu jautājums, kas ir jāizvērtē valsts tiesai.

43. Tomēr valsts tiesa uzskata, ka pastāv kvalitatīva atšķirība starp iepirkuma procedūras specifikācijām, kurās, pirmkārt, ir prasīta vairākkārtīgi uzkrāta pieredze vienā jomā un, otrkārt, pieredze virknē atsevišķu jomu.

44. Es piekrītu, ka intuitīvi šāda atšķirība pastāv. Ne vienmēr ir iespējams apvienot pieredzi, kas ir iegūta dažādās nozarēs, – starpnozaru pieredze vai pilnīga integrēto sistēmu pieredze var būt neaizstājama. Tomēr, iespējams, šādas starpdisciplīnu kombinācijas nav tik problemātiskas kā tikai pieredzes gadu vai atsevišķu līgumu skaita palielināšana. Sabiedrība, kas izpilda otru līgumu tajā pašā nozarē, to darīs, ņemot vērā apstākļus, kādos tā ieguvusi iepriekšējo pieredzi, iespējams, papildinot to ar jaunu un atšķirīgu izpratni<sup>20</sup>.

45. Tomēr galu galā tiesību norma paliek tāda pati abos gadījumos. Tas, ciktāl viena komersanta, kurš ir izpildījis divus līgumus, pieredze ir aizstājama ar tādu divu komersantu pieredzi, katrs no kuriem ir izpildījis vienu līgumu, ir faktu jautājums, kas ir jāizvērtē valsts tiesai.

46. Savā jautājumā valsts tiesa tieši norāda, ka atbilstošā pieredze un līguma izpilde “nav dalāmas”. Tas nozīmē, ka valsts tiesa jau ir secinājusi, ka (a) iespēja atsaukties uz apkopotu pieredzi ir izslēgta un (b) šī izslēgšana ir “saistīta un samērīga ar attiecīgā līguma priekšmetu”. Ciktāl tas tā ir, Direktīvas tiesību normas, uz kurām atsaucas valsts tiesa, ļauj līgumslēdzējai iestādei izslēgt atsaukšanos uz citas juridiskas personas resursiem, apvienojot divu juridisku personu zināšanas un pieredzi.

47. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu uz valsts tiesas ceturto jautājumu atbildēt šādi:

Direktīvas 2004/18 44. pantā, skatītā kopā ar tās 48. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kā arī ar tās 2. pantā noteikto vienlīdzīgas attieksmes principu, nav ļauts komersantam atsaukties uz citu juridisku personu zināšanām un pieredzi tās 48. panta 3. punkta izpratnē, ja līgumslēdzēja iestāde ir tieši izslēgusi šādu iespēju atsaukties. Tomēr jebkurai šādai izslēgšanai ir jābūt saistītai ar attiecīgā līguma priekšmetu un samērīgai ar to.

18 — Skat. Direktīvas 44. panta 2. punktu.

19 — Spriedums, 2013. gada 10. oktobris, *Swm Costruzioni 2* un *Mannoichi Luigino* (C-94/12, EU:C:2013:646, 35. punkts), kurā atspoguļots Direktīvas 44. panta 2. punkta formulējums.

20 — Ilustrācijai minēšu šādu piemēru, – ja es vēlos noligt advokātu, kuram ir deviņu gadu pieredze nodokļu, uzņēmumu un komercietībās, es varu pieņemt trīs advokātus, kuram katram ir deviņu gadu pieredze attiecīgi nodokļu, uzņēmumu vai komercietībās. Tomēr es varētu atturēties noligt trīs advokātus, katram no kuriem ir trīs gadu pieredze visās šajās jomās kopā. Pavisam noteikti es nenoligtu deviņu advokātus, katru ar viena gada pieredzi.



C – Par piekto jautājumu

48. Ar savu piekto jautājumu valsts tiesa lūdz izskaidrot nosacījumus, saskaņā ar kuriem komersants var atsaukties uz iepriekšēju pieredzi, kas ir gūta sabiedrību grupas ietvaros. Šis jautājums ir saistīts ar apstākli, ka pamatlietā gan piegādi Novi Sončā, gan piegādi Slupskā īstenoja divu sabiedrību, *KK* un *KIT*, konsorcijs. Tādējādi es saprotu, ka valsts tiesa vēlas noteikt, vai, lai apstiprinātu savu piedāvājumu, *KK* var atsaukties uz šo pieredzi bez nosacījumiem, vai arī *KK* loma piegādes izpildē ir būtiska<sup>21</sup>.

49. Es uzskatu, ka konsorcijs dalībnieka konkrētā loma un ar to saistītā pieredze tiešām ir izšķiroša.

50. Direktīvas 44. pantā un 48. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts vērtēt piedāvājumus, tostarp pamatojoties uz pieredzi, ko apliecina pēdējo gadu laikā īstenoto būvdarbu un piegāžu uzskaitījums. Tas, ka ir gūta pieredze, kas ir vajadzīga līguma izpildei, acīmredzami nav tas pats, kas pazīt kādu, kuram ir tāda pieredze. Tāpat pieredze nevar tikt gūta, tikai formāli esot līguma vai konsorcijs dalībniekam.

51. Iesniedzējtiesa pareizi paskaidro šo apstākli, minot piemēru par trīs sabiedrību konsorciju, kas būvē autoceļu: banka (finansē šo pasākumu), būvniecības sabiedrība (faktiski veic būvdarbus) un pakalpojuma sniedzējs (nodrošina juridisku, administratīvu un grāmatvedības atbalstu). Acīmredzami, ka, finansējot šādu pasākumu, banka negūst pieredzi, kas ir vajadzīga autoceļa būvniecībā.

52. Tomēr, galu galā, katras sabiedrības īpašā loma un pieredze, ko tā gūst, ir atkarīga no konkrētiem apstākļiem. Piemēram, ir iespējams, ka banka uzņemas vadošo lomu finansējuma nodrošināšanā, tomēr pakalpojuma sniedzējs ir bijis cieši saistīts ar šo pasākuma daļu, tādējādi iegūstot zināma līmeņa pieredzi šajā jomā. Šāda līmeņa pieredze var būt pilnībā atbilstoša un pietiekama cita projekta iepirkuma procedūras ziņā. Vai arī tas tā varētu nebūt. Tie ir fakti jautājumi.

53. Tāpat arī konkrētā *KK* loma piegādē Novi Sončā (un Slupskā)<sup>22</sup> un tas, vai tā atbilst iepirkuma paziņojumā minētajiem nosacījumiem par pieredzi, ir fakti jautājums, kas ir jānoskaidro valsts tiesai.

54. Visbeidzot, iepriekš minētie apsvērumi attiecas uz situāciju, kad komersants iepriekšējās piegādes, kuras ir īstenojusi komersantu grupa, norāda *konkrēti kā savu paša pieredzi*. Šie apsvērumi neskar iespēju komersantam atsaukties uz trešo personu kompetenci, kā, piemēram, tas ir paredzēts Direktīvas 48. panta 3. punktā un ir iepriekš sīkāk analizēts 39. punktā.

55. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu uz valsts tiesas piekto jautājumu atbildēt šādi:

Direktīvas 2004/18 44. pants un 48. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka komersants, kas ir pildījis līgumu komersantu grupas ietvaros, kā savu pieredzi var norādīt tikai to pieredzi, ko tas pats ir guvis, izpildot šo līgumu. Tomēr minētais neliedz komersantam atsaukties uz trešo personu kompetenci saskaņā ar Direktīvā paredzētajiem nosacījumiem.

21 — No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *KK* nekādā ziņā neatsaucas uz *KIT* kā trešās personas pieredzi Direktīvas 48. panta 3. punkta izpratnē, bet gan drīzāk konsorcijs ietvaros gūto pieredzi uzrāda kā savu.

22 — Tiesas sēdē *Województwo Łódzkie* apstiprināja, ka *KK* formāli vairs neatsaucas uz piegādi Slupskā.

D – Par septīto jautājumu

56. Septītais jautājums attiecas uz apstākli, ka pamatlietā piegādi Slupskā veidoja divi atsevišķi līgumi, sniedzot papildu pieredzi (baltajā un pelēkajā daļā), turpretim paziņojumā par līgumu un iepirkuma procedūras dokumentos ir atsauce uz līgumiem, kas kopā aptver gan balto, gan pelēko daļu<sup>23</sup>.

57. Šajā ziņā valsts tiesa lūdz izskaidrot nosacījumus, saskaņā ar kuriem pieredze, kas ir gūta saistībā ar diviem atsevišķiem līgumiem, var tikt norādīta kā vienota pieredze, lai izpildītu nosacījumu, par kuru nav tieši norādīts, ka tas ir dalāms.

58. Ņemot vērā tālāk izklāstītos iemeslus, es uzskatu, ka atbilde uz šo jautājumu ir tāda, ka parasti komersantiem būtu jāvar summēt šādi gūtu “sadrumstalotu” pieredzi. Līgumslēdzēja iestāde var pilnībā izslēgt šādu iespēju tikai izņēmuma gadījumā.

59. Tas izriet, tostarp no iepriekš ierosinātajām atbildēm uz ceturto un piekto jautājumu, ka Direktīvā tieši nav paredzēts, kā vai kam attiecīgā pieredze būtu jāuzkrāj. Līdz ar to, piemēram, ievērojot noteiktus nosacījumus, komersants parasti var atsaukties uz pieredzi, kas ir gūta: (a) saistībā ar līgumiem, kurus viņš ir noslēdzis individuāli, (b) saistībā ar līgumiem, kurus ir parakstījusi komersantu grupa, kurā tas ietilpst, vai (c) kuru ir guvusi trešā persona.

60. Izšķirošs ir apstāklis, vai visaptveroša viņa paša vai trešās personas pieredze, uz kuru komersants faktiski ir atsaucies, ir pietiekama, lai izpildītu līgumu.

61. Līdz ar to parasti nav nozīmes apstāklim, ka pieredze tehniski ir gūta saistībā ar diviem vai vairākiem atsevišķiem, nevis vienu līgumu. Ja summētā pieredze ir atbilstoša, lai izpildītu līgumu, ar to būtu jāpietiek.

62. Proti, iepirkuma procedūras nosacījumus var izpildīt, apvienojot kompetences vai pieredzi, kas ir sadalīta starp *dažādiem komersantiem*. *A fortiori*, būtu neloģiski principā izslēgt iespēju apvienot kompetences vai pieredzi, kuru viens un tas pats komersants ir guvis saistībā ar *dažādiem līgumiem*.

63. Ierobežojumi apvienot dažādu komersantu pieredzi var tikt noteikti, ja tie ir “saistīti un samērīgi ar attiecīgā līguma priekšmetu”<sup>24</sup>. Manuprāt, šāda argumentācija un šie ierobežojumi pēc analogijas var tikt piemēroti sadrumstalotai pieredzei attiecībā uz dažādiem līgumiem, kurus ir izpildījis viens un tas pats komersants. Tādējādi, piemēram, līgumslēdzēja iestāde principā var noteikt, ka noteikti nosacījumi par pieredzi var tikt izpildīti, tikai atsaucoties uz individuāliem līgumiem, katrs no kuriem ietver pieredzi dažādās jomās. Tomēr šādam nosacījumam ir arī jābūt vajadzīgam, samērīgam un saistītam ar līguma priekšmetu.

64. Iesniedzējtiesai būs jānosaka, vai pieredze, kas tiek prasīta konkrētajā iepirkuma procedūrā šajā lietā, atbilst šiem nosacījumiem. Tomēr ir vērtīgi uzsvērt šādus vispārīgus aspektus.

65. Pirmkārt, konkursiem principā ir jābūt atvērtiem konkurencei<sup>25</sup>. Apsverot šo mērķi, iespējas atsaukties uz trešās personas pieredzi izslēgšana ir izņēmuma gadījums. Arī “sadrumstalotas” pieredzes izslēgšanai ir jābūt izņēmuma gadījumam. Līdz ar to, ja paziņojumā par līgumu vai iepirkuma specifikācijās nav minēta šāda izslēgšana, nevar vienkārši pieņemt, ka tā pastāv. Tai ir jābūt skaidri paredzētai.

23 — Ciktāl *KK* vairs neatsauktos uz piegādi Slupskā, šo jautājumu varētu uzskatīt par hipotētisku. Tomēr, tā kā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu skaidri neizriet, ka norāde uz piegādi Slupskā turpmāk netiks veikta, ir piemērojams jautājuma atbilstības vispārīgs pieņēmums.

24 — Skat. iepriekš 40. punktu.

25 — Skat. iepriekš 25. punktu.

66. Otrkārt, valsts tiesa konkrēti atsaucas uz Direktīvas 2. pantu, kurā ir paredzēts arī vienlīdzīgas attieksmes princips. Manuprāt, pēdējam nebūtu jāraisa bažas attiecībā uz atsaukšanos uz apvienotu pieredzi, kas ir gūta atsevišķu līgumu gadījumā, ciktāl (a) *jebkurš* komersants, kurš iesniedz piedāvājumu, principā var atsaukties uz šādiem līgumiem, vai arī (b) *neviens* komersants to nevar darīt (ja līgumslēdzēja iestāde nav paredzējusi šādu iespēju).

67. Treškārt, ciktāl nav izslēgta atsaukšanās uz apvienotu pieredzi, līgumslēdzējai iestādei, ievērojot valsts tiesu pārbaudi, ir jānosaka, vai apvienotā pieredze, kas ir gūta, izpildot divus vai vairāk līgumus, konkrētajā lietā ir pietiekama, lai izpildītu specifikācijās paredzētos nosacījumus. Proti, pat ja principā divus vai vairāk līgumus var apvienot, iespējams, ka konkrētajā gadījumā visaptveroša pieredze vienkārši ir neatbilstoša. Veicot šo vērtējumu, ir jāņem vērā visi būtiskie elementi, tostarp, piemēram, attiecības starp dažādajiem līgumiem<sup>26</sup> un īpašajiem nosacījumiem<sup>27</sup>.

68. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu uz valsts tiesas septīto jautājumu atbildēt šādi:

Direktīvas 2004/18 44. pantā un 48. panta 2. punkta a) apakšpunktā, skatītos kopā ar tās 2. pantā minēto vienlīdzīgas attieksmes principu, ir ļauts komersantam atsaukties uz savu pieredzi tādējādi, ka komersants atsaucas tostarp uz diviem vai vairāk līgumiem kopumā kā uz vienu publisku līgumu, izņemot, ja līgumslēdzēja iestāde tieši ir izslēgusi šādu iespēju. Jebkurai šādi izslēgšanai būtu jābūt saistītai ar attiecīgā līguma priekšmetu un samērīgai tam.

#### E – Par sesto jautājumu

69. Ar savu sesto jautājumu valsts tiesa jautā, vai var tikt izslēgts pretendents, kas ir vainojams “nopietnā informācijas sagrozišanā” (sniedzot vai nesniedzot informāciju) saskaņā ar Direktīvas 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu, neatkarīgi no nodoma. Tā arī jautā, vai tiesību norma atļauj izslēgt piedāvājumu, ja pretendents faktiski neizpilda konkursa nosacījumus, bet radoši ir norādījis informāciju, kas tehniski ir pareiza, lai radītu iespaidu par nosacījumu izpildi.

70. 45. panta 2. punkta g) apakšpunkta formulējums dalībvalstij rada iespēju<sup>28</sup> izslēgt pretendētus noteiktos gadījumos, kad informācija tiek sagrozīta. Šāda informācijas sagrozišana var būt gadījumi, kad informācija, kas “pieprasīta”, piemēram, lai apliecinātu iespējas, tiek sniegta vai tiek noklusēta.

71. Tādēļ, ņemot vērā vārdu parasto nozīmi, 45. panta 2. punkta g) apakšpunkts attiecas uz situācijām, kad komersants noklusē vai iekļauj noteiktu informāciju, kā rezultātā līgumslēdzējai iestādei ir nepareiza izpratne par tā iespējām.

72. Ne visi informācijas sagrozišanas gadījumi ir pamats izslēgšanai. Vārdu “nopietns” vai “nopietni” izmantošana nozīmē, ka pati par sevi nepatiesas informācijas sniegšana nav pietiekama, lai piemērotu 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu, un ka ir jābūt sasniegtai noteiktai nopietnības pakāpei.

26 — Jebkura formāla saikne starp līgumiem un aspektiem, kas ir līdzīgi priekšmeta, klientu vai izpildes termiņa utt. ziņā.

27 — Prasītā pakalpojuma integrētais raksturs, izpildes termiņš un visi atbilstošie minimālie iespēju līmeņi utt.

28 — “Dalību līgumā var atteikt tādām komersantam [...]” (mans izcēlums).

73. Tomēr nav skaidrs, kā noteikt nopietnības pakāpi. Dažādu valodu versiju salīdzinājums tikai palielina neskaidrību šajā ziņā. Dažās valodu versijās vārds, kas apzīmē smagumu vai nopietnību, ir saistīts ar jēdzienu “vainīgs”<sup>29</sup>, kurš, iespējams, varētu tikt interpretēts kā tāds, kas paredz noteiktu nodomu vai nolaidības pakāpi. Savukārt citās valodu versijās vārds, kas apzīmē smagumu vai nopietnību, ir saistīts ar informācijas sagrozišanu, kas nozīmē, ka uzsvars ir uz pašu darbību un/vai tās sekām<sup>30</sup>.

74. Direktīvas 45. panta 2. punkta pēdējā daļa varētu mazliet palīdzēt. Tajā ir paredzēts, ka dalībvalstis konkretizē 45. panta 2. punkta “īstenošanas nosacījumus” saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Līdz ar to 45. panta 2. punkta g) apakšpunkts var tikt interpretēts tādējādi, ka tajā ir paredzēti minimālie nosacījumi, lai noteiktu tādu informācijas sagrozišanu, kas ir pietiekami nopietna, lai dalībvalsts varētu izslēgt pretendentu. Tomēr šajā tiesību normā jēdziens pilnībā nav saskaņots<sup>31</sup>. Šāda interpretācija atbilst arī šaurai izslēgšanas pamatu interpretācijai un vajadzībai novērtēt katra komersanta gadījumu individuāli.

75. Kam atbilst minimālā nopietnības pakāpe? Turpmāk norādīto iemeslu dēļ es uzskatu, ka “nopietnībai” būtu jāattiecas uz informācijas sniegšanas vai noklusēšanas (objektīvajām) sekām neatkarīgi no personas, kura to sniedz, (subjektīvā) nodoma vai nolūka.

76. Manuprāt, *tikai* darbības vai bezdarbība, kuras piešķir konkurences priekšrocību, kas ir iemesls tam, ka komersants turpina dalību iepirkuma procedūrā, ja citādi tas to nevarētu, var ietilpt 45. panta 2. punkta g) apakšpunkta piemērošanas jomā<sup>32</sup>. Citiem vārdiem sakot, ja sagrozīšana (sniedzot vai noklusējot informāciju) nevar ietekmēt iznākumu, tā nevar tikt uzskatīta par pietiekamu attaisnojumu komersanta izslēgšanai. Turpmāk tekstā es to saukšu par “iznākuma nosacījumu”.

77. Šādu šī formulējuma izpratni apstiprina tās valodu versijas, kurās ir uzsvērts, ka informācija ir sagrozīta nopietni. To var uzskatīt par saderīgu ar valodu versijām, kurās ir uzsvērts, ka tā ir saistīta ar “vainu”. Tā arī atspoguļo atvērtības konkurencei mērķi un atbilst šaurai izslēgšanas pamatu interpretācijai. Ja pretendents ir izvēlēts kā vislabākais, lai izpildītu līgumu, pamatojoties vai nu uz vislabāko cenu, vai visizdevīgāko piedāvājumu<sup>33</sup>, tā izslēgšana būtu pretrunā Direktīvas mērķim nodrošināt, ka līguma slēgšanas tiesības tiek piešķirtas, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, panākot visizdevīgāko piedāvājumu<sup>34</sup>.

78. No tā izriet, ka iznākuma nosacījums ir *sine qua non* nosacījums attiecībā uz jebkuru izslēgšanu, kas tiek īstenota, pamatojoties uz informācijas sagrozišanu.

79. Turklāt es uzskatu, ka 45. panta 2. punkta g) apakšpunkts teorētiski var tikt piemērots *visos gadījumos*, kad ir izpildīts iznākuma nosacījums. Proti, ja noteiktas informācijas sniegšana vai noklusēšana var ietekmēt iznākumu, tas *pats par sevi jau ir nopietni*. Šajā ziņā varētu būt, ka konkrētos apstākļos “acīmredzamai” vai “nelielai” kļūdai vai “tikai faktu kļūdai” varētu būt neparedzētas sekas, kas būtiski izmaina iznākumu attiecībā uz piedāvājumu. Šādas kļūdas var būt pilnībā neapzinātas. Tomēr no tāda konkurenta viedokļa, kuram nav piešķirtas tiesības slēgt līgumu vai kurš tādēļ ir daudz nelabvēlīgākā situācijā, tās acīmredzami nav nelielas vai nenozīmīgas kļūdas.

29 — Attiecīgi franču, itāļu, spāņu un holandiešu valodā: “gravement coupable”, “gravement colpevole”, “gravamente culpable” un “in ernste mate schuldig”.

30 — Attiecīgi angļu, vācu un čehu valodā: “guilty of serious misinterpretation”, “in erheblichem Maße falscher Erklärungen schuldig” un “který se dopustil vážného zkrslení”. Tomēr citu valodu versijās, it īpaši slovāku valodā, nav paredzēta nekāda atsaucē uz smaguma pakāpi nedz attiecībā uz nodomu, nedz darbības sekām – “bol uznaný vinným zo skreslovanie skutočnosti”.

31 — Skat. arī 45. panta 2. punkta d) apakšpunktu, kurā ir paredzēta izslēgšana, ja komersanti ir “vainīgi smagā profesionālās ētikas pārkāpumā”. Kā Komisija ir to novērojusi, Tiesas judikatūrā par šīs tiesību normas interpretāciju ir atsaucē uz dalībvalstu lomu, nosakot šo jēdzienu, bet arī uz vajadzību, lai būtu minimāla nopietnības pakāpe, pirms šī tiesību norma var tikt piemērota.

32 — Kas būtiski ietekmē, piemēram, priekšatļases procedūru vai līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

33 — Skat. Direktīvas 53. panta 1. punktu.

34 — Piemēram, skat. Direktīvas preambulas 46. apsvērumu.

80. Tādēļ es uzskatu, ka iznākuma nosacījuma izpilde vien ir *pietiekams pamats izslēgšanai* informācijas sagrozīšanas dēļ, neesot vajadzībai izpildīt turpmākus nosacījumus. Šādu informācijas sagrozīšanas jēdziena interpretāciju, tas ir, neņemot vērā nekādus pretendenta nodoma subjektīvos elementus, saskaņā ar 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu apstiprina trīs turpmākie apsvērumi.

81. Pirmkārt, Direktīvas 45. panta 2. punkta g) apakšpunktā nav pat vispārīgi norādīts uz nodomu vai konkrēti uz nolūku, neuzmanību vai nolaidību, lai, pamatojoties uz to, konkretizētu šos jēdzienus. Ievērojot šādus nosacījumus, 45. panta 2. punkta g) apakšpunkta piemērošanas jomu nav atbilstoši noteikt, pamatojoties uz šādiem sarežģītiem jēdzieniem, kuri faktiski būtu jāizvelk no zila gaisa. Šis apstākļi pats par sevi prasa objektīvu tiesību normas interpretāciju – tādu, kādu esmu šeit ierosinājis. Turklāt 45. panta 2. punktā ir paredzēti tikai pamata nosacījumi, saskaņā ar kuriem Savienības tiesības rada *iespēju* izslēgt pretendētus. Tādējādi tajā ir tieša atsauce uz valsts tiesībām, lai konkretizētu īstenošanas nosacījumus, kuri, piemēram, var ietvert nolaidības vai nolūka jēdzienus valsts tiesībās.

82. Otrkārt, ar to ir saistīts praktisks aspekts, – vai tiešām var tikt pamatoti sagaidīts, ka administratīvai iestādei tiktu lūgts noskaidrot un konstatēt uzņēmuma nodomu saistībā ar publiskā iepirkuma procedūru, kurā tā bieži rīkojas, ievērojot nozīmīgus laika ierobežojumus, un kurai, iespējams, tiek iesniegta virkne apjomīgu pieteikumu? Ir acīmredzami, ka šāds priekšlikums nedarbosies.

83. Treškārt, pat ja administratīva iestāde varētu konstatēt uzņēmuma nodomu, cik lielā mērā tas faktiski būtu noderīgi? Parasti tiek paredzēts, ka komersanti, kuri piedalās iepirkuma procedūrās, rīkojas ar pienācīgu rūpību<sup>35</sup>. Vienkārši tiek pieņemts, ka profesionālis zina un rīkojas ar pienācīgu rūpību. Tas nozīmē, ka papildus nodomam, iespējams, tiek pieļauti arī dažādi nolaidības veidi. Ja tas tā tiešām ir, tad nodoms faktiski nebūs īstais izšķirošais kritērijs.

84. Tādēļ iznākuma nosacījums ir *sine qua non* nosacījums un pats par sevi ir pietiekams, lai piemērotu 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu. Tomēr tas tikai paver *iespēju* dalībvalstīm izslēgt komersantu. Saskaņā ar 45. panta 2. punkta pēdējo daļu tieši valsts līmenī ir jānosaka precīzi nosacījumi, saskaņā ar kuriem komersanti faktiski var tikt izslēgti.

85. Nobeigumā jāpiebilst, ka attiecībā uz Direktīvas 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu valsts tiesa ir tieši jautājusi, vai šī tiesību norma var tikt piemērota, ja *patiesa* informācija ir sniegta tendenciozi. Citiem vārdiem sakot, tādā veidā, kas liek uzskatīt, ka konkursa nosacījumi ir izpildīti, lai gan faktiski tas tā nav. Šajā ziņā valsts tiesas jautājums paredz situāciju, kad komersants neatbilst konkursa nosacījumiem.

86. Parasti šādā situācijā komersants tiktu izslēgts, jo tas neatbilst konkursa nosacījumiem. Šāds pretendents varētu turpināt dalību tikai gadījumā, ja tā piedāvājums tiktu grozīts tā, ka tas *atbilst* konkursa prasībām. Turklāt tikai šādā gadījumā vispār būtu jāapsver izslēgšana, pamatojoties uz Direktīvas 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu.

87. Kā jau tas ir izklāstīts manā vērtējumā par pirmo jautājumu, pastāv acīmredzamas robežas attiecībā uz to, kādi grozījumi ir pieņemami piedāvājumā pēc piedāvājumu dalībai procedūrā iesniegšanas termiņa beigām. Šīs robežas var tikt lielā mērā pārsniegtas, ja ar grozījumiem tiek radīta tāda apmēra atšķirība, kāda ir šajā lietā (proti, konkursa nosacījumu neizpilde pirms grozījumu iesniegšanas un šo nosacījumu izpilde pēc grozījumu iesniegšanas).

88. Vai tomēr, pieņemot, ka teorētiski šādi grozījumi ir iespējami, attiecīgais komersants varētu tikt izslēgts informācijas sagrozīšanas tā sākotnējā piedāvājumā dēļ?

35 — Skat. spriedumu, 2012. gada 29. marts, *SAG ELV Slovensko* u.c. (C-599/10, EU:C:2012:191, 38. punkts).

89. Es uzskatu, ka atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, proti, šāds komersants, *iespējams*, varētu tikt izslēgts. Tas tā ir tāpēc, ka (a) tas sākotnēji nav iesniedzis 48. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto informāciju (kas ir viens no informācijas sagrozišanas veidiem, kuri ir paredzēti Direktīvas 45. panta 2. punkta g) apakšpunktā) un (b) noklusēšana ir bijusi būtiska tajā ziņā, ka tai varētu būt ietekme uz iepirkuma procedūras iznākumu (iznākuma nosacījums).

90. Tādēļ jautājums mazāk ir par to, vai komersants, iespējams, ir veicis savas faktiskās pieredzes “robežtirdzniecību”. Tas vairāk ir par to, ka, neraugoties uz to, kā tā pieredze “tikusi ietērpta”, komersants sākotnēji nav sniedzis “vajadzīgo” informāciju saskaņā ar 48. panta 2. punkta a) apakšpunktu un vēlāka šīs informācijas sniegšana ir ietekmējusi iepirkuma procedūras iznākumu.

91. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu uz valsts tiesas sesto jautājumu atbildēt šādi:

Saskaņā ar Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu komersants var tikt atzīts par vainīgu nopietnā informācijas sagrozišanā tikai gadījumos, kad apgalvotā informācijas sagrozišana var ietekmēt līgumslēdzējas iestādes lēmumu, neizslēdzot to no dalības iepirkuma procedūrā, ja citā gadījumā tas tiktu izslēgts. Šīs tiesību normas piemērošana ir pakļauta nosacījumam par Direktīvas 2004/18/EK VII nodaļas 2. iedaļā minētās informācijas sniegšanu vai nesniegšanu. Šīs direktīvas 45. panta 2. punkta g) apakšpunkta piemērošana nav atkarīga no nepatiesas informācijas par faktiem sniegšanas vai komersanta konkrētā nodoma.

## V – Secinājumi

92. Iesaku Tiesai uz *Krajowa Izba Odwoławcza* (Valsts Pārsūdzības padome, Polija) prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

**Par pirmo, otro un trešo jautājumu:** Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publisku] līgumu, piegādes valsts [publisku] līgumu un pakalpojumu valsts [publisku] līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/18”), 51. pantā, skatītā kopā ar tās 2. pantā noteikto vienlīdzīgas un nediskriminējošas attieksmes pret komersantiem principu, kā arī pārskatāmības principu, nav ļauts komersantam dokumentu izskaidrošanas vai papildināšanas ietvaros norādīt uz trešās personas izpildītiem līgumiem, uz kuriem tas nav atsaucies piegāžu sarakstā, kas pievienots piedāvājumam, vai iesniegt šādas trešās personas apņemšanās rakstu nodot savus resursus pretendenta rīcībā.

**Par ceturto jautājumu:** Direktīvas 2004/18 44. pantā, skatītā kopā ar tās 48. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kā arī ar tās 2. pantā noteikto vienlīdzīgas attieksmes principu, nav ļauts komersantam atsaukties uz citu juridisko personu zināšanām un pieredzi šīs direktīvas 48. panta 3. punkta izpratnē, ja līgumslēdzēja iestāde ir tieši izslēgusi šādu iespēju atsaukties. Tomēr jebkurai šādai izslēgšanai ir jābūt saistītai ar attiecīgā līguma priekšmetu un samērīgai ar to.

**Par piekto jautājumu:** Direktīvas 2004/18 44. pants un 48. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka komersants, kas ir pildījis līgumu komersantu grupas ietvaros, kā savu pieredzi var norādīt tikai to pieredzi, ko tas pats ir guvis, izpildot šo līgumu. Tomēr minētais neliedz komersantam atsaukties uz trešo personu kompetenci saskaņā ar Direktīvā paredzētajiem nosacījumiem.

**Par sesto jautājumu:** Saskaņā ar Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta g) apakšpunktu komersants var tikt atzīts par vainīgu nopietnā informācijas sagrozišanā tikai tajos gadījumos, kad apgalvotā informācijas sagrozišana var ietekmēt līgumslēdzējas iestādes lēmumu, neizslēdzot to no dalības iepirkuma procedūrā, ja citā gadījumā tas tiktu izslēgts. Šīs tiesību normas piemērošana ir pakļauta

nosacījumam par Direktīvas 2004/18 VII nodaļas 2. iedaļā minētās informācijas sniegšanu vai nesniegšanu. Šīs direktīvas 45. panta 2. punkta g) apakšpunkta piemērošana nav atkarīga no nepatiesas informācijas par faktiem sniegšanas vai komersanta konkrētā nodoma.

**Par septīto jautājumu:** Direktīvas 2004/18 44. pants un 48. panta 2. punkta a) apakšpunktā, skatītā kopā ar tās 2. pantā minēto vienlīdzīgas attieksmes principu, ir ļauts komersantam atsaukties uz savu pieredzi tādējādi, ka komersants atsaucas uz diviem vai vairākiem līgumiem kopumā kā uz vienu publisku līgumu, izņemot, ja līgumslēdzēja iestāde tieši ir izslēgusi šādu iespēju. Jebkurai šādi izslēgšanai būtu jābūt saistītai ar attiecīgā līguma priekšmetu un samērīgai tam.